

การพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนด้านการส่งเสริมศักยภาพการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย

Competency Developing of Community Innovators in Promoting The Elderly's Potential to Raising Income for Support the Aging Society

นิลบล ศรีเทพ¹, พลกฤต รักจุล², ภูติท เรืองรอง³, ศศิพร สุดใจ³ และไพฑูรย์ จันทสิงห์³

Nilubon Srithep¹, Ponkrit Rakjul², Phudit Ruangrong³, Sasiporn Sudjai³

and Paitoon Chantasingh³

¹ อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

¹ Lecturer of General Education, Nan College, Uttaradit Rajabhat University

² Lecturer of Management, Nan College, Uttaradit Rajabhat University

³ Lecturer of Public Administration, Nan College, Uttaradit Rajabhat University

* E-mail: nilubon.wor@gmail.com

Received August 18, 2023 Revised November 3, 2023 Accepted November 6, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนด้านการส่งเสริมศักยภาพการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย งานวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มต้นการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างสมรรถนะให้กับนวัตกรรม และประเมินสมรรถนะของนวัตกรรมโดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นวัตกรรมชุมชนที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ในพื้นที่เป้าหมาย 7 พื้นที่ในจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ PGCPM และแบบประเมินระดับความสามารถของนวัตกรรมชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้หลักการวิเคราะห์เหตุการณ์แบบอิงทฤษฎีและเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมชุมชนที่เข้าร่วมวิจัยมีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 3 คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม ร้อยละ 50 รองลงมาคือ นวัตกรรมชุมชนที่เข้าร่วมวิจัยมีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 4 คือ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน สามารถสรุปบทเรียนหรือสร้างข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลบทเรียนหรือข้อค้นพบต่อไปได้ ร้อยละ 36.66 และนวัตกรรมชุมชนที่เข้าร่วมวิจัยมีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 5 คือ

สามารถจัดทำแผนชุมชนบูรณาการสู่แผนระดับนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้ร้อยละ 13.33 ตามลำดับ ส่วนรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมชุมชนที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยระดับชุมชนผ่านบริบทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ คือ รูปแบบการนำความรู้สู่การปฏิบัติ

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมชุมชน, ศักยภาพการจัดการ, กลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research was to develop the competencies of community innovators in enhancing the potential management of the elderly occupational groups in the community to raising income for support the aging society. This research is a mixed method research, starting with qualitative research to build the capacity of innovators, and assess the innovators' competencies by using quantitative research. The sample group consisted of 30 community innovators who is responsible for the elderly in 7 target areas in Phrae and Nan province. It was obtained by purposive sampling. The research tool was the innovation process of the elderly's competency development, PGCPM, and the competency assessment form of community innovators. The qualitative data were analyzed using theoretical and quantitative event analysis principles, using a packaged program to find percentage, mean and standard deviation.

The results showed that 50 percent of community innovators had competency in level 3 which was the ability to solve community problems with appropriate technology and innovation, followed by 36.66 percent of community innovators who had competency in level 4 which was the ability to use technology or innovation to solve problems and develop communities, summarize lessons or make useful findings and to be able to transfer knowledge to expand the results of lessons or findings. And 13.33 percent of community innovators had competency in level 5 which was the ability to prepare a community plan integrated into the government policy plan to achieve continuous area development. In developing innovators with knowledge, competency and skills in driving the system to support the aging society in economic development of the elderly is a model for applying knowledge into practice.

Keyword: Development of Community Innovator Competencies, Management Potential, Elderly Occupational Groups

บทนำ

จากผลการดำเนินการทบทวนปัญหาการจัดการระบบรองรับสังคมสูงวัยของพื้นที่ที่พร้อมยกระดับการทำงานและมีต้นทุนการทำงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจำนวน 13 พื้นที่ ในจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน โดยใช้แบบประเมินสถานการณ์การพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัยและวิเคราะห์หาสาเหตุร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มของปัญหาะบบรองรับสังคมสูงวัยทั้ง 4 มิติ คือมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสุขภาพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิติด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม ที่เื้อต่อการอยู่ร่วมกันของคน 3 วัยในชุมชน และมิติด้านการจัดการนวัตกรรมองค์ความรู้ในชุมชนที่เื้อต่อสังคมสูงวัยพบว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจในกลุ่มสังคมผู้สูงอายุคือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีกำลังกายและศักยภาพที่สามารถประกอบอาชีพได้ ยังไม่ได้รับการส่งเสริมอาชีพที่ครบวงจร กล่าวคือ มีการสนับสนุนให้รวมกลุ่มอาชีพหรือจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เน้นการเพิ่มทักษะอาชีพ แต่ขาดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเนื่องจากกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นมาไม่มีผู้รู้กระบวนการในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ขาดระบบและกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมาไม่มีความต่อเนื่องยั่งยืน อีกทั้งมุ่งเน้นเพียงการพัฒนาทักษะและขาดการส่งเสริมด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ช่องทางตลาด ไม่มีการสนับสนุนการจัดการตลาดในชุมชนจำหน่ายผลผลิตให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชนและนอกชุมชน ดังนั้นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ

เพื่อสร้างรายได้จึงประสบความสำเร็จเพียงระยะแรก เนื่องจากชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการกลุ่ม เช่น การวางแผนการดำเนินงาน การวางแผนการตลาด การจัดทำบัญชี การจัดทำข้อตกลงผลประโยชน์ การจัดการรายได้ และการได้รับรับที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการและที่สำคัญคือชุมชนขาดผู้ที่สามารถการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพเช่นเดียวกับการศึกษาของดวงพร กิจอาทร (2560) เรื่องการพัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่พบข้อจำกัดภายในชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ ขาดความรู้และการร่วมมือสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของสมาชิก และขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนกิจกรรมของชมรมซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีศักยภาพที่ดี อีกทั้งมีข้อจำกัดจากภายนอก ได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานจากภาครัฐ หรือหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องที่จะยินยอมให้ใช้พื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงกลุ่ม ที่มีลักษณะของความเป็นนักวิถุกรรม นั่นคือ เป็นผู้แสวงหานวัตกรรม กล้าคิด กล้าทำ คิดกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสามารถเลือกกลวิธีในการทำงานได้ (ธงชัย เส็งศรี, 2564) มาเป็นผู้ดูแลกลุ่ม ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ในชุมชน จนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการกลุ่มได้อย่างยั่งยืน

จากข้อมูลปัญหาและความต้องการดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมองเห็นความจำเป็นของการยกระดับสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนด้านการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย โดยมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้สร้างทักษะการเรียนรู้และการแก้ปัญหาให้กับชุมชนอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงพัฒนานวัตกรรมชุมชนผ่านการนำใช้นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย โดยนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ PGCPM ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างการรับรู้ (Perception Creation)
2. เกิดการรวมกลุ่ม (Grouping)
3. พัฒนาอาชีพ (Career Development)
4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development)
5. ส่งเสริมการตลาด (Marketing Promotion)

การนำใช้นวัตกรรมดังกล่าวมุ่งเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ และเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุสู่การยกระดับรายได้ โดยพื้นที่เป้าหมายทั้ง 7 พื้นที่นี้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ด้านการยกระดับขีดความสามารถของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพและหารายได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนด้านการส่งเสริมศักยภาพการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการยกระดับสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สังคมสูงวัย

พูลศักดิ์ หอมสมบัติ (2565) กล่าวถึงสังคมสูงวัยในปัจจุบันประเทศไทยและสังคมโลกที่กำลังเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า “สังคมสูงวัย” ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ชัชวาลย์ วงศ์ชัย (2563) ระดับในการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) 2) ระดับสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) และ 3) ระดับสังคมสูงวัยอย่างเต็มที่ (Superaged Society)

นวัตกรรม

ชติยา ปิยะรังษี (2063) ให้ความหมายของนวัตกรรม หมายถึง ผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ และสนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการรูปแบบเครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม ด้วยวิธีการแปลกใหม่และสร้างสรรค์คุณลักษณะของนวัตกรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้มีความคิด แบบเห็นโอกาส 2) เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญโดยการศึกษา หรือผ่านการอบรม 3) เป็นผู้มีความรู้ในระดับสูง มีพลังในการขับเคลื่อนยึดหยุ่น 4) เป็นผู้มีความระมัดระวัง รอบคอบ 5) มีทุนทางสังคม สื่อสารความคิดหลักได้ วสันต์ สุธาวาส (2559) กล่าวว่านวัตกรรม คือผู้ที่สามารถ

รับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนระหว่างการพัฒนานวัตกรรมได้ดีโดยแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) นวัตกรรมแบบผู้รักษาประตู (Gatekeeper) เป็นผู้รวบรวมและส่งต่อข้อมูลอย่างเหมาะสม 2) นวัตกรรมแบบผู้สร้างสรรค์ความคิด (Idea Generator) เป็นผู้ที่ชอบคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา 3) นวัตกรรมแบบผู้สนับสนุน (Coach) เป็นผู้ผลักดันให้นำความคิดใหม่มาประยุกต์ 4)

นวัตกรรมแบบเจ้าพ่อ (Godfather) เป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบความสำเร็จด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างแท้จริง

ภานนท์ คัมสุภา (2562) กล่าวถึงคุณลักษณะของนวัตกรรมไว้ 3 ประการ คือ คุณลักษณะด้านการเรียนรู้และสำรวจ คุณลักษณะด้านการจัดการ และ คุณลักษณะด้านการสร้าง

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบของคุณลักษณะของนวัตกรรม

ตัวแปร	Premuzic (2013)	Newquist (2015)	Wagner (2018)	พัชรพร อยู่ยืน (2561)	ขัตติยา ปิยะรังษี (2564)	รวม
1.เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ	√	√	√	√	√	5
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา	√	√	√	√	√	5
3. มีความสามารถในการแก้ปัญหา	√	√	√	√	√	5
4. มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้	√	√	√	√	√	5
5. มีความสามารถในการจัดทำแผนชุมชน	√	√	√	√	√	5
รวม	5	5	5	5	5	

ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนวัตกรรม จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนในทุกมิติ โดยสามารถเลือกใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาและสอบถามความต้องการได้อย่างเหมาะสม

3. มีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนโดยการเลือกใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม

4. มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สรุบทบทเรียน หรือสร้างข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์เพื่อขยายผลต่อไปได้

5. มีความสามารถในการจัดทำแผนชุมชนบูรณาการสู่แผนระดับนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้

สมรรถนะของนวัตกรรมชุมชน

ศดานัน บุนรอด (2564) สมรรถนะนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรม ความสามารถ ทักษะ และเจตคติของนวัตกรรมสังคม ดังนี้

1) พฤติกรรมเชิงรุก หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจและความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีกว่าเดิม

3) จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักและกระทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

4) ทักษะด้านการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น ความสามารถในการชักชวนและเจรจาต่อรองในเชิงบวก และต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารข้ามภาษาและวัฒนธรรม

5) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และไตร่ตรองจากข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทำการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

6) ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้อื่นอันนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

7) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะสำคัญของนวัตกรรมคือ สามารถสร้างผลผลิตใหม่หรือประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม มี

หลักการในการพัฒนามนุษย์ระดับบุคคล นวัตกรรมจะต้องมีความเชี่ยวชาญใน 5 ทักษะ คือ การเชื่อมโยงความคิด ตั้งคำถาม สังเกต ปฏิสัมพันธ์ และทดลอง ผู้ที่จะเป็นนวัตกรรมจะต้องกล้าทำสิ่งใหม่ กล้าเสี่ยงอย่างชาญฉลาดในการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง มีความกระตือรือร้นในการตั้งคำถามที่สำคัญคือนวัตกรรมจะต้องมีความฉลาดในการค้นพบ (Discovery Quotient: DQ) ประกอบด้วย ทักษะการค้นพบ ได้แก่ การเชื่อมโยงความคิด ตั้งคำถาม สังเกต ปฏิสัมพันธ์ และทดลอง รวมทั้ง ทักษะการส่งมอบ ได้แก่ วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามรายละเอียด และปฏิบัติให้สำเร็จคล่องตามแผน ส่วนบุคลิกภาพของนวัตกรรม คือ มีพลังเชิงบวก ไม่ย่อท้อต่อการทำงานหนัก ทำงานเชิงรุกและรวดเร็ว อดทนต่อความกดดันได้ดี

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีข้างต้น สามารถจัดระดับของนวัตกรรมชุมชน (Jeffrey H. Dyer, Hal B. Gregersen and Clayton M. Christensen, 2011: ออนไลน์) เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ 1 รู้จักบริบทของพื้นที่
- ระดับที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
- ระดับที่ 3 แก้ปัญหา
- ระดับที่ 4 ถ่ายทอดองค์ความรู้
- ระดับที่ 5 จัดทำแผนเข้าภาครัฐ

บทบาทหน้าที่ของนวัตกรรม

นิตยา สุภาภรณ์ (2565) กลวิธีการถ่ายทอดสังคมในการทำงาน

1. เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ สามารถเชื่อมประสานงาน

ขององค์กรกับมหาวิทยาลัยและภาคอื่น ๆ และถ่ายทอดองค์ความรู้/นวัตกรรมได้

2. เป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย

3. เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้/นวัตกรรมวิทยากรจิตอาสาของโรงเรียนผู้สูงอายุ

4. เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทสำคัญในการพัฒนาเชิงพื้นที่ สามารถผลักดันแผนพัฒนาชุมชนสู่แผนระดับนโยบายของท้องถิ่นที่ท้องถิ่นได้

นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

ภูดิท เรืองรอง (2566) นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ PGCPM เป็นนวัตกรรมพร้อมใช้ ที่พัฒนาขึ้นจากการดำเนินการในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน ภายใต้ชุดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากบ้านน้ำแก่นใต้ ตำบลน้ำแก่น อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ภายใต้โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2564 (รายงานผลการดำเนินงาน, 2564)

กระบวนการ PGCPM สามารถตอบ pain point การสนับสนุนการจัดการตลาดในชุมชนจำหน่ายผลผลิตให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยน

สินค้าในชุมชนและนอกชุมชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ เนื่องจากสามารถนำนวัตกรรมกระบวนการดังกล่าวไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ในขั้นตอน C พัฒนาอาชีพ (Career Development) โดยกระบวนการ PGCPM มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. สร้างการรับรู้ (Perception Creation)

1.1 จัดเวทีชี้แจงรายละเอียดโครงการทำความเข้าใจกับชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ภาครัฐเครือข่ายถึงแนวทางและการบริหารโครงการ

1.2 จัดทำหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและตรงกับบริบทของชุมชน โดยมีการมีส่วนร่วมของชุมชนเป้าหมายและภาคีเครือข่าย

2. เกิดการรวมกลุ่ม (Grouping)

2.1 ให้ความรู้เรื่องการเสริมสร้างความรู้ พัฒนาทักษะ และกระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วม

2.2 สร้างและพัฒนาเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ในสร้างเวทีในการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินงานของกลุ่ม

2.3 วางแผนการจัดการทางด้านเทคนิค วิธีการ วางแผนการทำงาน ทั้งด้านบุคคลที่จะร่วมทำและร่วมทีม และร่วมทุน

3. พัฒนาอาชีพ (Career Development)

3.1 สำรวจความรู้ ความต้องการ ความถนัด ทุนและศักยภาพของกลุ่มและบริบททรัพยากรที่มีในชุมชน

3.2 ค้นหาอาชีพของกลุ่ม อบรมพัฒนา

ความรู้พัฒนาทักษะในอาชีพที่กลุ่มต้องการ

4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development)

4.1 สร้างความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์

4.2 พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

4.3 พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสม

สวยงาม ดึงดูดความสนใจ

5. ส่งเสริมการตลาด (Marketing Promotion)

5.1 พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย

5.2 พัฒนาช่องทางการโฆษณา

ประชาสัมพันธ์

5.3 ทดลองจัดจำหน่ายสินค้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิรินพร เกียงเพชร (2565) ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านเกาะตาเถียร ตำบลไม้งาม อำเภอมะนัง จังหวัดตาก โดยการสำรวจปัญหาและความต้องการ จากนั้นดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะอาชีพตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในเชิงธุรกิจได้ประสบความสำเร็จ เกิดการผลิตอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการดำเนินงานเนื่องจากสามารถทำงานที่บ้านและสร้างรายได้ให้ตนเอง เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมการผลิต การตลาด การเงิน การบัญชีและการบริหารจัดการในกลุ่มผู้สูงอายุได้เอง

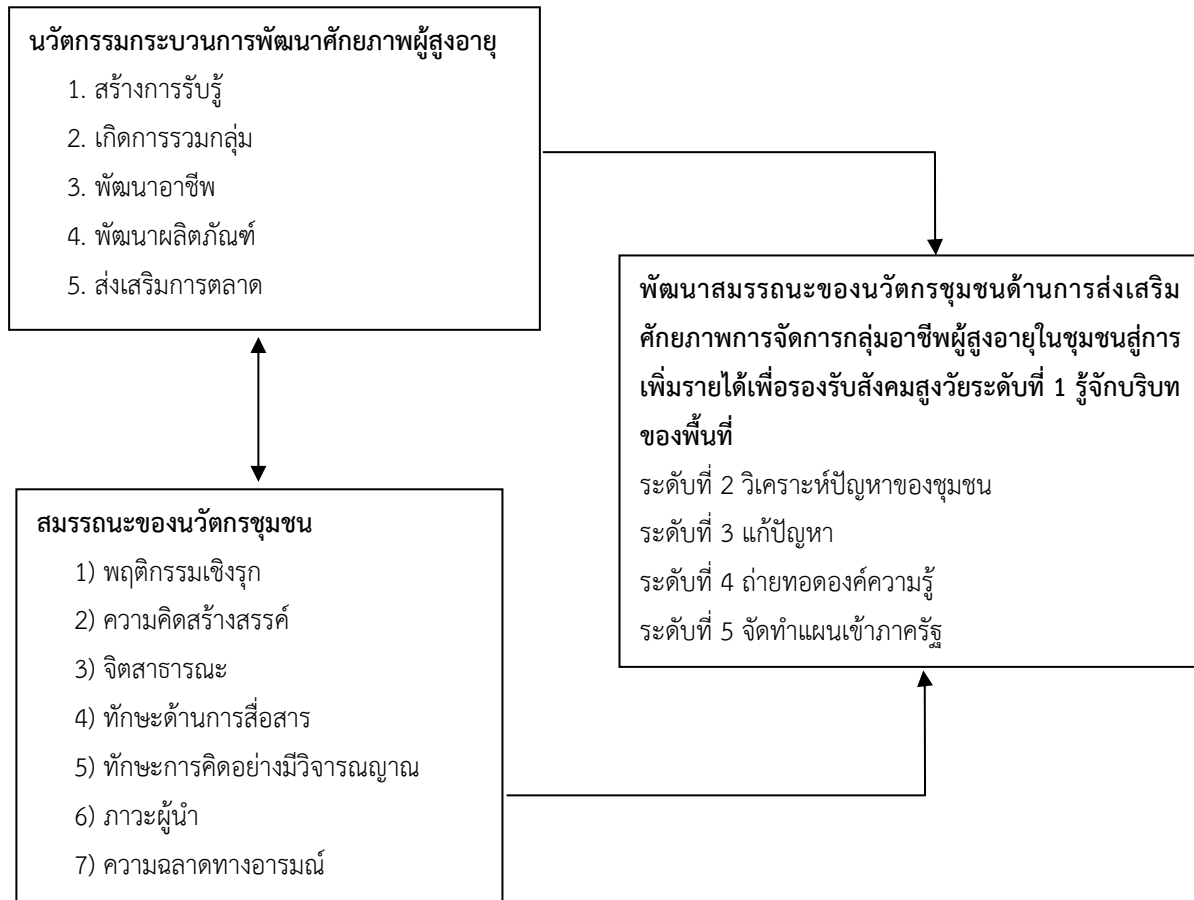
นิศรา จันทรเจริญสุข และเพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์ (2564) ศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจชุมชน บ้านแม่ขี้มูก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดการธุรกิจชุมชนควรเริ่มจากการทำแผนแม่บทชุมชน การออกแบบโครงสร้าง

การนำหลักการตลาดมาใช้ในการพัฒนาสินค้าชุมชน การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำทุนชุมชนมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และมีวิถีชีวิตที่ถูกต้อง จากการศึกษายังพบว่าผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เหล่านี้มีความสำคัญในการเป็นกำลังขับเคลื่อนให้ธุรกิจชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืน

จามรี พระสุนิล (2563) ศึกษาเรื่องการค้าส่งเสริมนวัตกรชาวบ้านของชุมชนบ้านปางสา ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่าชุมชนบ้านปางสา มีวิถีชีวิตชุมชนเกษตรกรรมที่พึ่งพาธรรมชาติ เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมบนพื้นที่สูง จากการส่งเสริมนวัตกรชาวบ้านของชุมชนพบว่าผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษา ระบบการจัดการน้ำ สหกรณ์ชุมชน และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เกิดนวัตกรรมทางสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบถึงการพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรเพื่อส่งเสริมการจัดการศักยภาพกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ นวัตกรจะต้องมีความรู้และเข้าใจนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุควบคู่กับการมีคุณลักษณะของการเป็นนวัตกรชุมชน เมื่อนวัตกรมีสมรรถนะครบถ้วนแล้วจะสามารถพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุในการสร้างอาชีพและมีรายได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย งานวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มต้นการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างสมรรถนะให้กับนวัตกรรม และประเมินสมรรถนะของนวัตกรรมโดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบวิธีการคัดเลือกแบบมีจุดประสงค์/เฉพาะเจาะจง (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. คัดเลือกนวัตกรรม

ผู้วิจัยได้คัดเลือกให้พัฒนาเป็นนวัตกรรมชุมชนจะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 7 แห่งของโครงการวิจัย และมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารและสามารถถ่ายทอดข้อมูลต่างๆ เพื่อประสานความเข้าใจกับผู้สูงอายุ

1.2 เป็นผู้ที่มีข้อมูลบริบทชุมชนและมีความเข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี

1.3 เป็นผู้ที่มีบทบาทหรือหน้าที่ความรับผิดชอบในงานด้านการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เช่น ประธานชมรมผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของผู้สูงอายุ

2. พัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรม

2.1 อบรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ ด้านการจัดการเชิงพื้นที่ และด้านการสร้างงานเชิงพื้นที่ของนวัตกรรมชุมชน

2.2 ลงพื้นที่ปฏิบัติการเพื่อเรียนรู้ บทบาทการเป็นนวัตกรรมชุมชนที่ดีด้านการส่งเสริม และยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของ ผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมตามกระบวนการของ นวัตกรรมกระบวนการ PGCPMด้วยการทำงานเชิง ปฏิบัติการในพื้นที่เป้าหมายโดยการมีส่วนร่วม ของนวัตกรรมและนักวิจัย

2.3 สร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ถ่ายทอด องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกลุ่มอาชีพของ ผู้สูงอายุ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและยกระดับ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การศึกษาข้อมูลและ วิเคราะห์บริบทของชุมชนโดยเรียนรู้ผ่านการ พัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ การพัฒนาและยกระดับ ผลิตภัณฑ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ชุมชน เป้าหมาย การนำความรู้สู่การปฏิบัติจะทำให้เกิด การฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ตามระดับของนวัตกรรมที่ คาดหวัง

2.4 อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชนสู่การบูรณาการกับนโยบาย ภาครัฐ

3. ประเมินสมรรถนะของนวัตกรรม ในโครงการ โดยใช้แบบประเมินระดับ ความสามารถของนวัตกรรมชุมชน โดยประเมินระดับ ความสามารถเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 รู้จัก บริบทของพื้นที่ระดับที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของ ชุมชนระดับที่ 3 แก้ปัญหาระดับที่ 4 ถ่ายทอดองค์ ความรู้ระดับที่ 5 จัดทำแผนเข้าภาครัฐ

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการศึกษา

ผลการพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชน ด้านการส่งเสริมศักยภาพการจัดการกลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคม สูงวัย พบว่า นวัตกรรมชุมชนในโครงการการพัฒนา สมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมศักยภาพ ผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย จำนวน 30 คน ที่คัดเลือกจากผู้ปฏิบัติงานผู้สูงอายุ ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 7 แห่ง ที่มีคุณสมบัติตามที่ กำหนด ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของนวัตกรรม เปรียบเทียบก่อนการเข้ารับการพัฒนาและหลัง การพัฒนาศักยภาพ ได้มาโดยการสัมภาษณ์ข้อมูล บทบาท หน้าที่และการปฏิบัติงานในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน พื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสมรรถนะ ของนวัตกรรมในแต่ละระดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบกับสมรรถนะ ของนวัตกรรมในแต่ละระดับ

ระดับ สมรรถนะ	ก่อน		หลัง		ผล
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1	0	0.00	0	0.00	-
2	11	36.67	0	0.00	ลดลง
3	19	63.33	15	50.00	ลดลง
4	0	0.00	11	36.67	เพิ่มขึ้น
5	0	0.00	4	13.33	เพิ่มขึ้น

จากตารางที่ 2 พบว่าสมรรถนะของนวัตกรรม ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 64.51 อยู่ใน

ระดับที่ 3 แก้ปัญหาได้ คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม และร้อยละ 35.48 อยู่ในระดับที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของชุมชน คือ มีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนในทุกมิติ โดยเลือกใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะกับบทบาทหน้าที่ที่จะมีความสอดคล้องกันโดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้ ดังนี้

1. นวัตกรรมผู้ที่มีสมรรถนะอยู่ในระดับที่ 3 กล่าวคือ มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหา จะเป็นผู้ที่ทำงานในระดับการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น ปลัด นักพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการส่วนงานต่างๆ ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน

2. นวัตกรรมผู้ที่มีสมรรถนะอยู่ในระดับที่ 2 คือ มีระดับความสามารถวิเคราะห์ปัญหาชุมชนมักเป็นผู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติการ เช่น นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ ผู้นำชุมชน แกนนำชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

หลังเข้าร่วมโครงการวิจัยและลงพื้นที่ปฏิบัติงานร่วมกันกับนักวิจัยและภาคีเครือข่ายด้วยวิธีการอบรมบทบาทของนวัตกรรมกับการพัฒนา กลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการติดตามรับฟังปัญหา อุปสรรค และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันพบว่า นวัตกรรมชุมชนร้อยละ 50 อยู่ในระดับที่ 3 คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม รองลงมาคือ นวัตกรรมชุมชนร้อยละ 36.66 มีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 4 คือ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนสามารถสรุปบทเรียนหรือสร้างข้อค้นพบที่เป็น

ประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลบทเรียนหรือข้อค้นพบต่อไปได้ และนวัตกรรมชุมชนร้อยละ 13.33 มีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 5 คือ สามารถจัดทำแผนชุมชนบูรณาการสู่แผนระดับนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนาสมรรถนะของนวัตกรรมชุมชนด้านการส่งเสริมศักยภาพการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย โดยคัดเลือกนวัตกรรมชุมชนที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ในพื้นที่เป้าหมาย 7 พื้นที่ในจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน เข้ารับการพัฒนาศมรรถนะ ผ่านกิจกรรมภายใต้ต้นนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ PGCPM ที่มุ่งเน้นการจัดการกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่ยั่งยืนของการรวมกลุ่ม โดยนวัตกรรมชุมชนจะเป็นบุคคลสำคัญในชุมชนด้านการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในมิติด้านเศรษฐกิจ ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน เป้าหมายสำคัญคือ ชุมชนสามารถจัดการตัวเองได้

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการ นวัตกรรมชุมชนที่มีสมรรถนะที่สูงขึ้นร้อยละ 83.33 และมีสมรรถนะคงที่ร้อยละ 16.66 โดยนวัตกรรมชุมชนร้อยละ 50 มีสมรรถนะในระดับที่ 3 คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม รองลงมาคือ นวัตกรรมชุมชนร้อยละ 36.66 มีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 4 คือ สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนสามารถสรุปบทเรียนหรือสร้างข้อค้นพบที่เป็น

ประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลบทเรียนหรือข้อค้นพบต่อไปได้ และนวัตกรรมชุมชนร้อยละ 13.33 มีสมรรถนะ อยู่ในระดับที่ 5 คือ สามารถจัดทำแผนชุมชนบูรณาการสู่แผนระดับนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้ ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของชลธิดา เทพหินลับ (2566) เรื่อง กิจกรรมการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมชุมชนของผู้ประกอบการในจังหวัดพะเยา ที่ส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมชุมชนด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความคิดสร้างสรรค์ หลังจากใช้กิจกรรมการคิดเชิงออกแบบพบว่าผู้ประกอบการมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงขึ้น

ส่วนรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมชุมชนที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยระดับชุมชนผ่านบริบทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ คือ รูปแบบการนำความรู้สู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของจามรี พระสุนิล (2563) เรื่องการส่งเสริมนวัตกรรมชาวบ้านของชุมชนบ้านปางสา ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลไกการสร้างนวัตกรรมชาวบ้านสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่าชุมชนมีกระบวนการสร้างนวัตกรรมชาวบ้าน โดยมีแนวคิดที่ว่า “คนเป็นหัวใจของการพัฒนา” มุ่งเน้นการสร้างคุณค่านวัตกรรมในสังคมที่มีทุนชุมชนที่สำคัญและสามารถขยายผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อนำสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้ยังเน้นการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนานวัตกรรมชาวบ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าการถ่ายทอดความรู้และบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคีในการปฏิบัติงานใช้หลักการ PPT ได้แก่

1.1 People หรือ (คน) ในการถ่ายทอดสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ คน หรือบุคคล หรือทรัพยากรบุคคล หรือในงานวิจัยนี้เราใช้คำว่า นวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและประสานการทำงานร่วมกับกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ในการทำงานร่วมกับระหว่างเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และภาควิชาการจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรม ที่เป็นตัวเชื่อมสำคัญที่จะต้องเชื่อมประสานระหว่างภาคีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสมาชิกในกลุ่ม ประสานการดำเนินกิจกรรม ประสานหน่วยงานภาคนอกกลุ่ม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม พัฒนาอาชีพ พัฒนากิจกรรม ส่งเสริมการตลาดเป็นต้น ซึ่งนวัตกรรมอาจจะเป็นคนหรือสมาชิกของกลุ่ม หรือเป็นคนที่เป็นผู้แทนจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือส่วนร่วมการอื่นเป็นต้น

1.2 Process (กระบวนการ) กระบวนการในการถ่ายทอดองค์ความรู้และการบูรณาการกับหน่วยงานภาคี จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการในถ่ายทอดองค์ความรู้จำเป็นต้องมีการตั้งคณะกรรมการในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีต่างๆ มีการประชุม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม มีการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้หรือกิจกรรมตาม

แผนงานที่วางไว้ มีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ถึงปัจจัยความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงาน และสุดท้ายมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อค้นพบหรือข้อเสนอแนะ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมในครั้งถัดไปให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

1.3 Technology (เทคโนโลยีสารสนเทศ)
การถ่ายทอดองค์ความรู้และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรภาคนั้น ข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกลุ่ม และ นวัตกรรม และภาคี จำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานของการทำงานของ กลุ่ม ข้อมูลบริบทของกลุ่ม สมาชิก และข้อมูลบริบทในมิติต่าง ๆ ของกลุ่มของชุมชน เพื่อที่จะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มและวางแผนการประสานงานระหว่างภาคีต่าง ๆ ได้ และนอกจากนั้นเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่ทำให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างกลุ่มสมาชิก นวัตกรรม และภาคี เครือข่ายได้ เทคโนโลยีที่จำเป็นได้แก่ Line กลุ่ม หรือเพจ ของกลุ่มที่จะสามารถนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มออกจำหน่าย Online ได้ เป็นต้น

1.4 การที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้และการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์การภาครัฐ เอกชน และภาควิชาการได้นั้นจำเป็นต้องมีการดำเนินงานต่อไปนี้

1.4.1 การสร้างภาคีร่วมกับสร้างนวัตกรรมและนวัตกรรม สร้างการรวมกลุ่ม สร้างการรับรู้ สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ สร้างเอกลักษณ์ และสร้างความน่าเชื่อถือ

1.4.2 การนำเสนอ นำสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพของกลุ่ม นำเสนอข้อมูลที่

แท้จริงของกลุ่มเพื่อให้ภาคีได้รับรู้ รับทราบข้อมูลของกลุ่มร่วมกัน

1.4.3 การใช้ การนำใช้ การปรับใช้ และขยายผลกระบวนการ PGCPM ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่

1.4.4 การถ่ายทอด การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สมาชิก แก่นวัตกรรม และแก่หน่วยงานภาคีอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มการเชื่อมโยงหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องของการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจโดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อขยายมุมมองการทำงานและสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาวเพื่อศึกษาความยั่งยืนของการพัฒนานวัตกรรม การนำใช้นวัตกรรมเพื่อยกระดับศักยภาพผู้สูงอายุ และการศึกษารายได้ในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ซึ่งอยู่ภายในโครงการวิจัยนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย และได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 พื้นที่ในจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน

เอกสารอ้างอิง

- ขัตติยา ปิยะรังษี, ศักดา สวาทะนันท์, น้ำผึ้ง อินทะเนตร และอุไรวรรณ หาญวงศ์. (2063). คุณลักษณะของนวัตกรรมกรุ่นเยาว์. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(2), 438-458.
- จามรี พระสุนิล. (2563). การส่งเสริมนวัตกรรมชาวบ้านของชุมชนบ้านปางสา ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยสังคม*, 43(2), 181-218.
- ชัชวาลย์ วงศ์ชัย และวิจิตรา มนตรี. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันอุ่นใจผู้สูงอายุ. *Rattanakosin Journal of Science and Technology*, 2(3), 47-60.
- ชลธิดา เทพหินลับ, น้ำเงิน จันทรมณี, วัชรแลน้อย, จารุวรรณ โปษยานนท์, คุณากร ขัติศรี, กมลพงศ์ รัตนสงวนวงศ์, นวพร เกษสุวรรณ, ปณิธาน ประมูล, ณัฐวุฒิ สมยาโรน, นรินธ นนทมาลัย, นริศรา เสือคล้าย, กัลวรา ภูมิลา, และศศิมล คำปันไชย. (2566). กิจกรรมการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมชุมชนของผู้ประกอบการในจังหวัดพะเยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา*, 11(1), 332-352.
- ดวงพร กิจอาทร, ศิริสรณ์ เจริญกมลลัมสกุล และทวีวัชร เกียรติศักดิ์. (2560). การพัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(2), 74-85.
- ธงชัย เส็งศรี. (2564). กิจกรรมส่งเสริมการเป็นนวัตกรรมโดยใช้กระบวนการสตีมโฟร์อินโนเวเตอร์. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม*, 4(2), 7-52.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 17) กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2565). การถ่ายทอดสังคมในการทำงานสู่การเป็นนวัตกรรม. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยสันตพล*, 8(2), 201-211.
- นิศรา จันท์เจริญสุข และเพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์. (2564). แนวทางการจัดการธุรกิจชุมชน บ้านแม่ขี้มูก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชชมงคลล้านนา*, 9(2), 17-26.
- พัชรพร อยู่เย็น. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นนวัตกรรม: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ PUNN (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พูลศักดิ์ หอมสมบัติ, พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล (เกษนกร), บรรยวัธ ฝางคำ, และสุพิมล ศรศักดิ์. (2565). โรงเรียนผู้สูงอายุ: การ

- เสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในสังคมสูงวัย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(2), 540-551.
- ภานนท์ คัมสุภา. (2562). นวัตกรรมท้องถิ่นรุ่นใหม่กับการแพร่กระจายนวัตกรรมสู่ชุมชน. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 3(2), 258-299.
- ภูติท เรืองรอง, นิลบล ศรีเทพ และพลกฤต รักจุล. (2564). รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากบ้านน้ำแก่นใต้ ตำบลน้ำแก่น อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. วิทยาลัยน่าน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ภูติท เรืองรอง, นิลบล ศรีเทพ และพลกฤต รักจุล. (2566). นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่การเพิ่มรายได้เพื่อรองรับสังคมสูงวัย. การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 4. หน้า 537-561
- วสันต์ สุทธาวาส และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). ศักยภาพความเป็นนวัตกรการศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 9(1), 949-968.
- ศดานัน บุนรอด และสุกัญญา แซ่มซ้อย. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดกาญจนบุรี ตามแนวคิดสมรรถนะ นวัตกรรมสังคม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 15(2), 106-119.
- สิรินพร เกียงเพชร. (2565). แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านเกาพตาเถียร ตำบลไผ่งาม อำเภอมะนัง จังหวัดตาก. *วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร. ลำนานา*. 6(2), 39 – 48.
- Athalye, A., Carlini, N., & Wagner, D. (2018, July). Obfuscated gradients give a false sense of security: Circumventing defenses to adversarial examples. In *International conference on machine learning* (pp. 274-283). PMLR.
- Hogan, R., Chamorro-Premuzic, T., & Kaiser, R. B. (2013). Employability and career success: Bridging the gap between theory and reality. *Industrial and Organizational Psychology*, 6(1), 3-16.
- Jeffrey H. Dyer, Hal B. Gregersen and Clayton M. Christensen. (2011). The Innovator's DNA: Mastering the Five Skills of Disruptive Innovators. Retrieved August 22, 2022, from <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=41229>

Newquist, D. D., DeLiema, M., & Wilber, K. H.
(2015). Beware of data gaps in home
care research: the streetlight effect
and its implications for policy
making on long-term services and
supports. *Medical Care Research
and Review*, 72(5), 622-640.